Vliegen en onze luchthaven kan het ook duurzamer?

organisatie

BurgerForum LuchthavenRegio

STERREBEEK 2000

ZONE S

DECIBEL 25L

samen met

zomer zonder vliegen

14-05-2019

BurgerForum
LuchthavenRegio

1. Even voorstellen
2. Luchtvaart en luchthaven: stand van zaken
3. 12 puntenplan: voorstel van het Burgerforum voor een duurzame luchtvaart en luchthaven(s)
4. Reizen, het kan ook duurzamer: Zomer Zonder Vliegen
5. Vragen/discussie

Wie wij zijn, wat drijft ons

Het Burgerforum Luchthavenregio: bundeling van drie inwonersgroepen en betrokken burgers uit buurgemeenten rond de luchthaven (Kortenberg, Steenokkerzeel, Sterrebeek/Zaventem), met de steun van Natuurpunt

We zijn niet tegen de luchthaven en de luchtvaart wel tegen ongebreidelde groei- en uitbreidingsplannen.

Verduurzamen van luchtvaart en luchthaven moet impact op klimaat stoppen.

Ontwikkeling luchthaven kan binnen huidige infrastructuur, zonder verschuiving naar het Oosten, weg van Brussel

Draagvlak enkel mogelijk als leefbaarheid van omwonenden en de regio verzekerd blijft.

- **Stop NIMBY (Not-in-my-backyard).**
- **We moeten anders gaan reizen: bewuster, trager, en ja, soms minder ver.**

BurgerForum
LuchthavenRegio

Luchtvaart en luchthaven: een stand van zaken

Luchtvaart groeit fors …

- **Big business, keiharde concurrentie:** dalende marges, groeiende sociale en milieuconflicten

- **Belastingvrij, vervuiler betaalt niet:** ondanks snelgroeiende klimaatimpact

BurgerForum
LuchthavenRegio

Luchtvaart en luchthaven: een stand van zaken

… en wil fors en ongehinderd blijven groeien:

- **BAC 2040 visie**: optimalisatie = 119 vluchten/dag over Sterrebeek + verlenging start & taxibaan (07R/25L). Voorlopig 'on hold' … tot na de verkiezingen?
- **Steeds meer en groter**: Passagiers (+ 25 miljoen) en cargo blijven toenemen (+5 % jaar): groeiende 'hub', nieuwe terminal(s) en pieren, hotels, meer opslag/omslagcapaciteit luchtvracht, grotere parkings … omzet BAC +7.9 %
- **Luchthaven rendeert**: Nettowinst +25 % ! Recente verkoop 1/3 aandelen bracht 2 miljard euro op – waarde Brussels Airport geschat op 7 miljard euro!
- **Meer jobs:** … maar hoeveel meer, hoe kwaliteitsvol en duurzaam?

Luchtvaart

Alleen maar records bij Brussels Airport

Brussels Airport Company, de uitbater van de luchthaven in Zaventem, heeft vorig jaar omzet en winst duidelijk zien toenemen, onder meer dankzij een passagiersrecord. De onderneming betaalt ook meer dividend uit (93 miljoen euro), waarvan zowat 23 miljoen euro naar de federale overheid gaat.

De trafiekcijfers van Brussels Airport zijn al langer bekend: een recordaantal van 25,7 miljoen passagiers (+3,7 procent tegenover 2017) en 732.000 ton cargo (+5,9 procent), het hoogste niveau in tien jaar.

De omzet ging 7,9 procent hoger, tot 595 miljoen euro. De operationele winst steeg met 5,4 procent tot 220 miljoen euro, en de nettowinst ging zelfs een kwart hoger, naar 111 miljoen euro. (belga)

DE STANDAARD
10 MEI 2019

BurgerForum LuchthavenRegio

Wat doet overheid om vliegen en luchthaven(s) te 'verduurzamen'?

- Onafhankelijk studie rapport (ENVISA) ➡ Beheersing vliegtuiglawaai Brussels Airport **ondermaats**:
  - Gefragmenteerd en inconsistent bestuur
  - Gebrek aan communicatie en overleg
  - Frequente aanpassingen vliegroutes gebaseerd op dubieuze criteria
  - Geen voorafgaandelijke impact evaluaties
- (Ontwerp) Vlaams Geluidsactieplan (2019 – 23) ➡ Actie om geluidsoverlast te verminderen **ondermaats:**
  - Conservatieve geluidscontouren en telling gehinderden, voorbijgestreefde geluidsnormen, geen burgerbevraging
  - Desondanks (lichte) toename aantal gehinderden
  - Geen planning, weinig concrete actie, geen middelen
  - 100+ bezwaarschriften: Vlaamse regering schuift hete aardappel door naar de volgende regering

BurgerForum
LuchthavenRegio

12 puntenplan voor een duurzame luchtvaart en luchthaven(s)

BurgerForum
LuchthavenRegio

12 puntenplan in een notendop

1. Plafond vervuiling
2. Slimme heffingen
3. Stillere vliegtuigen
4. Invoering geluidsnormen
5. Proefdraaien in loodsen
6. Geen zwaardere piek
7. Plafond aantal bewegingen
8. Afschaffing nachtvluchten
9. Verankering historisch preferentieel baangebruik
10. Strategische luchtvaartvisie
11. Globaal mobiliteitsplan
12. Samenwerking en connectiviteit luchthavens

BurgerForum
LuchthavenRegio

1. Plafond vervuiling luchtvaart

- Vliegen meest klimaat-intensieve manier van transport en één van snelst groeiende bronnen van broeikasgassen (+ 40% van 2014 tot 2035, 7% per jaar)

Hoeveel CO2 ?

- Koelkast 1 jaar 100kg
- Auto 1 jaar: 1600 kg
- Vliegen van Brussel naar:
Turijn 700 km H/T = 210-360 kg/passagier
Tenerife 3300 km H/T = 850-1450 kg/passagier
Washington DC 6500 km H/T = 1600-2600 kg/passagier

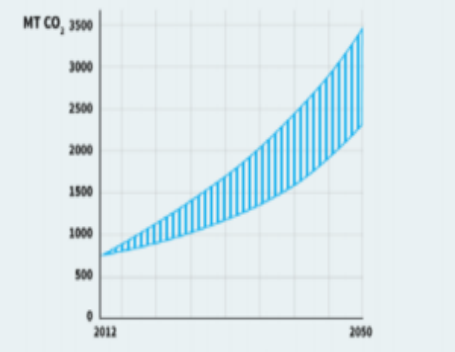

Verwachte groei in CO2 emissies van de luchtvaart (T&E o.b.v. ICAO)

- Snel groeiende luchtvaart (verdubbeling passagiers wereldwijd tegen 2035!) dreigt alle milieuwinst van groener landtransport teniet te doen
- Alle sectoren in België moeten werken aan energiebesparing en terugdringen van broeikasgassen. Waarom niet luchtvaart?
- CO2 uitstoot van belangrijke vliegmaatschappijen op Zaventem ver boven het gemiddelde (Atmosfair Airline index)
- Dat het anders kan bewijst bv. TUI Airways/TUI Fly

Luchtvaart moet zich engageren voor klimaat, propere lucht, natuurbehoud.

Plafond vervuiling luchtvaart

Groei uitstoot luchtvaart in de EU sinds 2013 (op basis van EU Emissions Trading System ETS):
CO2-uitstoot luchtvaart +26.3 %, andere sectoren - 11.6 %

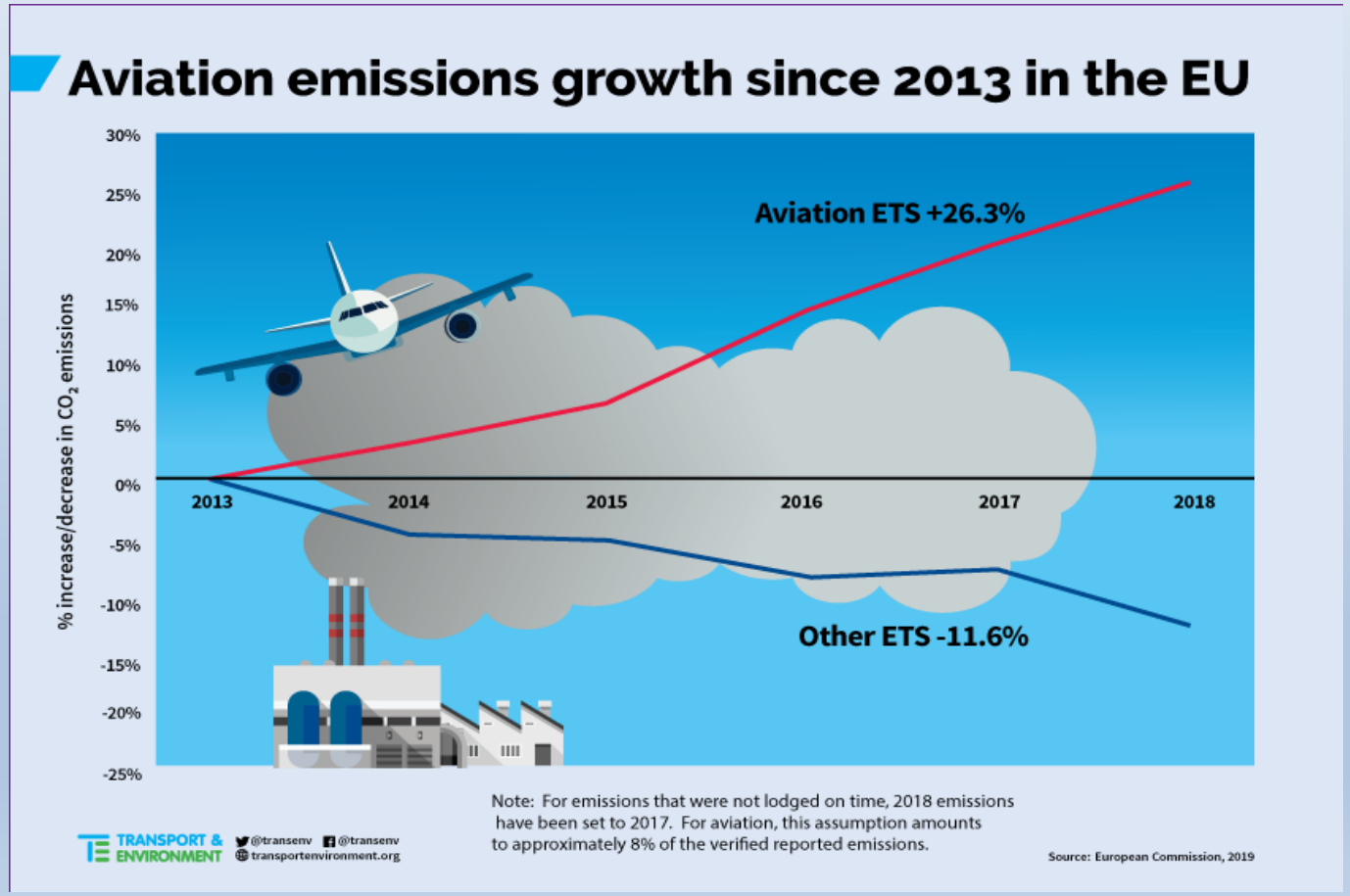

1. Plafond vervuiling luchtvaart

Wat wij vragen

- **Uitstootnormen alle vliegtuigtypes: CO_2, stikstofoxiden (Nox), (ultra-)fijn stof (vliegtuigen = vliegende schouwen*)**
- **CO_2 classificatie van alle vliegtuigtypes door ICAO moet openbaar!**
- **Uitstoot luchthaven: Op basis van totale getankte brandstof op de luchthaven (luchthaven = fabriek met vliegende schouwen*)**
- **Verankering in klimaat/milieu doelstellingen en plannen (bunkerbrandstoffen maken deel uit van EU NDC verbintenis)**

* Prof Dr. Paul Peeters, Breda Universiteit (CSTT Centre for Sustainability, Tourism and Transport)

2. Slimme heffingen: waar betalen airlines belasting?

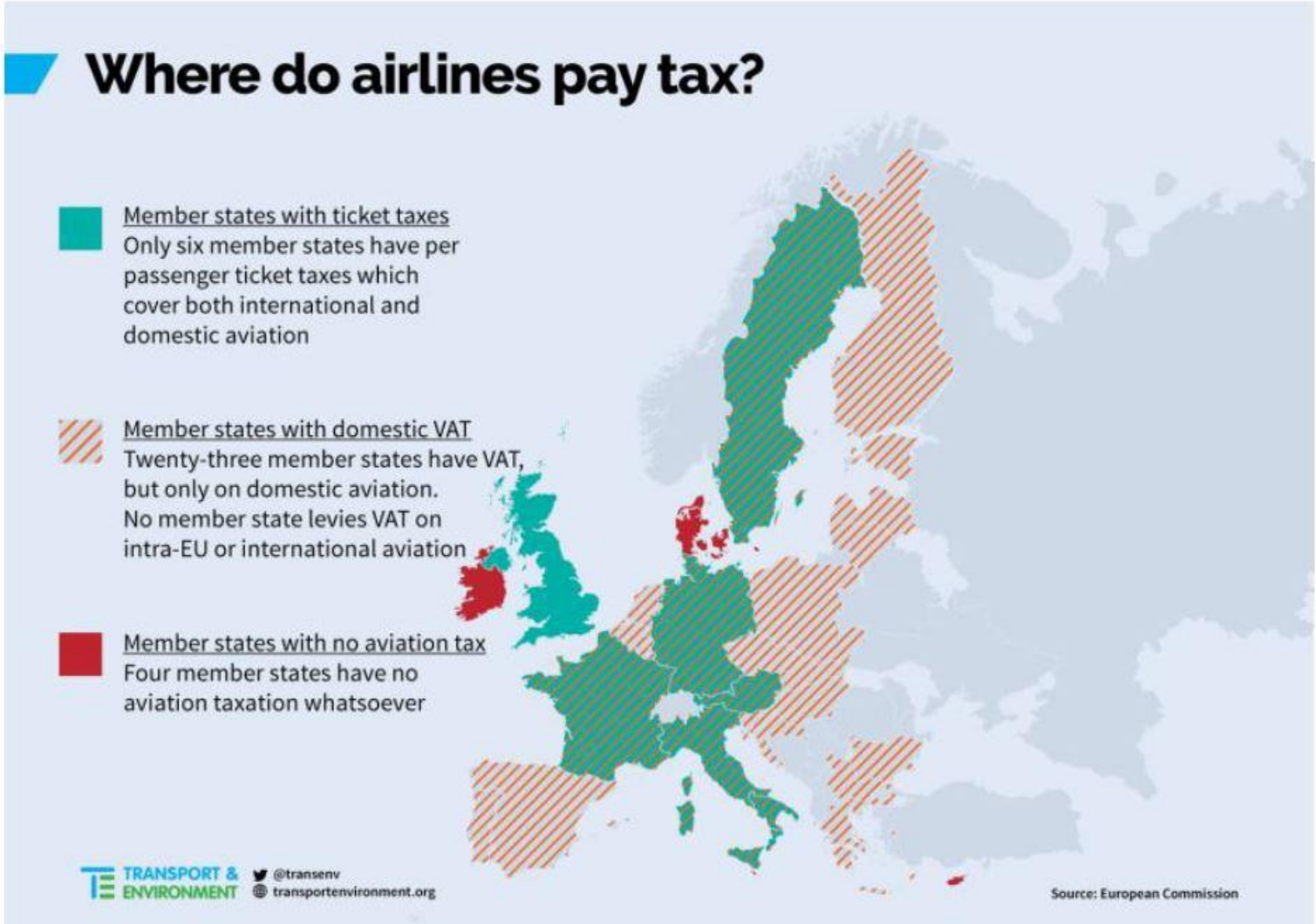

2. Slimme heffingen … dringend nodig!

BurgerForum LuchthavenRegio

Europese luchtvaartmarkt **chronisch onderbelast***

- EU = **kerosine belastingsparadijs**
  (0 cents/liter, ook in België!)

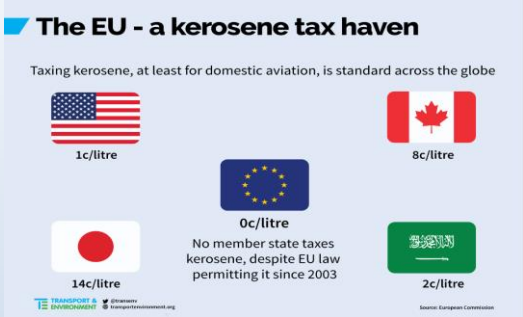

- **BTW** op vliegtickets **alleen op binnenlandse vluchten** in 23 EU lidstaten – EU 28 gemiddeld amper 4 euro/ticket
- **Ticket taks in slechts 7 EU/EEA landen (niet in België!)** – gemiddeld 11 euro/ticket (vertrek). Australië, Mexico, Brazilië 30-40 euro/ticket (vertrek). US 15 euro/ticket (vertrek & aankomst!)
- **Oneerlijke concurrentie** met andere sectoren
- De **vervuiler betaalt**, maar **niet** de luchtvaart?
- **Schadelijk gedrag belasten** (roken, drinken, autorijden) is bewezen ontradingsinstrument
- **EU Ministers Financiën bespreken luchtvaarttaksen** in Den Haag (20-21 Juni 2019)

*Cijfers en analyse door Transport & Environment op basis van (gelekte) studie van de Europese Commissie (13 Mei 2019)

BurgerForum LuchthavenRegio

2. Slimme heffingen – wat wij vragen

Belgisch niveau

- Overheidsbelasting per vliegtuig in functie van
  - De geluids- en uitstootclassificatie van het vliegtuig en de afstand van de vlucht
  - Het tijdstip van de vlucht - vliegen tijdens pieken en ‘s nachts significant meer belast
  - Reisbestemming: extra heffing voor vluchten < 500 km en bestemmingen bereikbaar met trein < 6 uur
- Een ticket taks (reeds van toepassing in UK, USA, Duitsland, Oostenrijk, Zweden, Noorwegen, en in NL vanaf 2021)
  - in afwachting van de BTW heffing
  - huidige Diabolotoeslag valt weg

Europees niveau

- Een belasting op kerosine voor Europese vluchten
- Hogere belasting of verbod op zwavelrijke kerosine
- BTW op vliegtuigtickets

2. Slimme heffingen – impact?*

BurgerForum LuchthavenRegio

Kerosine taks 33 cents/liter op alle vertrekkende vluchten in de EU

- Ticket prijs: + 10 %
- Vluchten, passagiers en CO2 uitstoot: - 11 % (België: - 17 %)
  - ➢ - 11 % CO2 = - 8 miljoen auto's van de weg!
- Geluidsgehinderden: - 8 % (België: - 12 %)
- Fiscale inkomsten (EU): van 10 naar 27 miljard euro (België: + 0.5 miljard)
- Tewerkstelling en toegevoegde waarde luchtvaartsector: - 11%
- Algemene effect op jobs en BBP (EU en België): geen effect

19 % BTW op vliegtickets (zoals in Duitsland)

- Vluchten en passagiers: - 19 %
- Geluidsgehinderden: - 12 %
- Fiscale inkomsten: van 10 naar 40 miljard euro
- Tewerkstelling en toegevoegde waarde luchtvaartsector: - 18 %
- CO2 uitstoot: - 18 %
- Algemene effect op jobs en BBP (EU): verwaarloosbaar

* Cijfers en analyse op basis van (gelekt) studie rapport van de Europese Commissie (13 Mei 2019)

3. Stillere vliegtuigen door vermindering Quota Counts (QC's) tegen 2020

Versnelde overschakeling naar moderne, stillere vliegtuigen reduceert aantal "sterk gehinderden"

Max. toegestane quota counts* volgens tijdstip	Nu	Voorstel	Heathrow**
23-6u	8	3	2 (23.30-6u)
6-7u	12	4	4 (23-23.30 en 6-7u)
7-21u	48	12	
21-23u	24	12	

Respect voor Europese nacht!

Vooral B752, A306, B763 en B77L zijn problematisch met QC waarden > 4 en groot aantal bewegingen

*Berekende geluidshoeveelheid voor landing en vertrek, per vliegtuigtype
** Berekening QC niet identiek aan die van Zaventem

4. Gelijke geluidsnormen beschermen alle burgers

- Lawaai leidt tot cognitieve stoornissen, maakt ongeneeslijk ziek en kan zelfs doden.
- Vandaar nieuwe (Okt. 2018) strengere geluidsrichtlijnen voor luchtvaart vanwege WGO:
  - Overdag van Lden 55 naar 45, ‘s nachts van Lnight 45 naar 40
  - Vermindering hinder in gebieden met overmatige belasting **ZONDER** verhoging belasting in andere gebieden!
  - Desondanks ondermaats nieuw Vlaams geluidsactieplan (2019 -2023)
- Geluidsnormen zijn niet het einde van de luchthaven
  - Strengere quota counts versnellen switch naar stillere vliegtuigen
  - Gelijke normen doorbreken NIMBY en bouwen breder draagvlak

5. Proefdraaien in loodsen i.p.v. in open lucht

*Testen van vliegtuigmotoren na onderhoudsbeurt of herstelling

Vlaamse regering moet de bouw van proefdraailoodsen verplichten om grondlawaai te beperken

- Proefdraaien* in open lucht creëert grondlawaai met zware geluidspieken en overlast
- Bewonersgroepen en politici vragen al jaren dat proefdraaien gebeurt in een loods i.p.v. in open lucht
- Milieuvergunning van de luchthaven waarin een centrale proefdraaiplaats is opgelegd, loopt tot 2024 maar kan gewijzigd worden

BurgerForum
LuchthavenRegio

6. Behoud huidig maximum van 74 bewegingen/uur voor de piekperiodes

- BAC optimalisatie / uitbreidingsplannen 2040 enkel nodig voor zwaardere piek (naar 93 bewegingen/uur)
- Pieken anders aanpakken: vraag sturen i.p.v. capaciteit verhogen (taxatie/selectiviteit)
- Veiligheid (bronnen Belgocontrol/Skeyes)
- Geen verdere concentratie geluidsoverlast
- Buiten de piek zijn groene landingen mogelijk
- Geen vernietiging van dorpskernen (Humelgem, Erps, Sterrebeek, Zaventem centrum)
- Geen inname open ruimte (Groot veld)

BurgerForum
LuchthavenRegio

7. Groei vliegbewegingen tot max. 250.000 in 2025

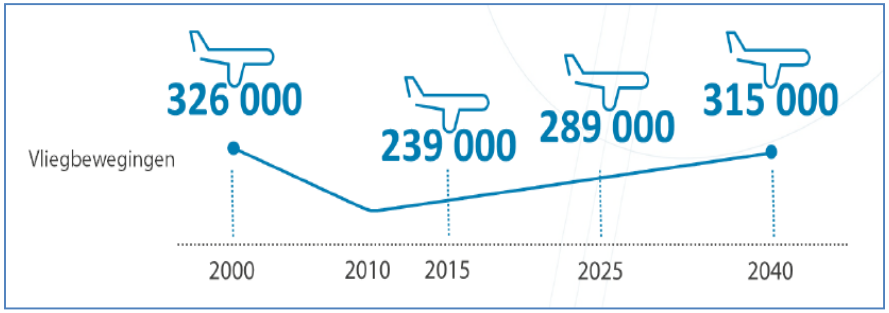

BAC wil ongebreidelde groei

Burgerforum vraagt duurzame groei

- Lichte groei vliegbewegingen tot 2025
- Groei passagiers en cargo via vollere en grotere vliegtuigen
- Afbouw nachtvluchten
- Vanaf 2025: nieuw 10-jarig plafond in functie van gerealiseerde milieu/geluidsoverlast vermindering => win-win!
- Plafond creëert zekerheid en draagvlak bij omwonenden

BurgerForum LuchthavenRegio

8. Afschaffing nachtvluchten tegen 2025, afbouw in 2020

- Kiezen voor gezondheid omwonenden boven cargo en charters
  - 215 vroegtijdige overlijdens/jaar in Vlaanderen wegens verstoorde slaap*
  - Zaventem is wegens ligging erg gevoelig voor geluidsoverlast MAAR één van de meest lakse nachtregimes in Europa
  - Nachtvlucht restricties o.m. in Amsterdam, Frankfurt, London Heathrow, Tel Aviv, Warsaw, Zurich, Tokyo Narita en Sydney.
  - Strengere WGO geluidsrichtlijn voor de nacht (Lnight 40) + aanbeveling: geluid aanpakken aan de bron
  - Economische meerwaarde nachtvluchten wordt in vraag gesteld

*Studies Prof. L Annemans

Nachtvluchten	Nu	Voorstel 2020	Voorstel 2025	
Aantal bewegingen	16.000	10.000	0	
Waarvan vertrekkers	5.000	3.000	0	

BurgerForum LuchthavenRegio

9. Wettelijke verankering historisch preferentieel baangebruik gebaseerd op de windnormen

- Rechtsonzekerheid stoppen door herstel logisch baangebruik
- Historisch preferentieel baangebruik:
  - Bij west/zuidwestenwind (80% van de tijd) gebruik van de 25R om op te stijgen, van de 25L om te landen en uitzonderlijk van de dwarspiste 01/19 om op te stijgen
  - Situatie van voor 1999: invoering spreidingsplannen Durant, Anciaux, …
- Waarom?
  - Windnormen zijn enige objectieve maatstaf
  - Vliegen volgens de wind = veilig en ecologisch/economisch
  - Rechtszekerheid: mensen zijn komen wonen in functie van gekende overlast => spreiding creëert onvrede, opeenvolgende wijzigingen creëren onrust (willekeur) => rechtszaken
  - Wettelijke verankering: zekerheid voor omwonenden, luchthaven en luchtvaartmaatschappijen

Hinder spreid je niet, maar beperk je aan de bron

10. Strategische luchtvaartvisie en wettelijk kader

- Concurrentie in luchtvaartsector bikkelhard: steeds vaker ten koste van milieu, werknemer/tewerkstelling, gezondheid, consument.

- Dringend nood aan een overheidsvisie en lange termijn beleid:
  - dat commerciële en NIMBY belangen overstijgt
  - dat duurzame ontwikkeling en concurrentiepositie van alle Belgische luchthavens nastreeft (win-win)
  - dat inzet op verbetering van onze internationale bereikbaarheid

- Zonder overleg en burgerbetrokkenheid geen draagvlak.

- Zonder wettelijk kader geen naleving van spelregels en uitvoering.

- Federale en regionale overheden bepalen en bewaken de regels waaraan de Belgische luchthavens en betrokken operatoren zich moeten houden.

11. Globaal mobiliteitsplan

- Duurzame transportvormen (trein, bus) inzetten en vervangen vluchten < 500km.
- Volwaardig trein-tram-busstation op de luchthaven.
- Oost/Zuid ontsluiting luchthaven via voldoende rechtstreekse treinen.
- Afwerking Gewestelijk Expresnet (GEN) en tramlijnen met Brussel.

Resultaat:

- Minder files, minder CO2, minder fijn stof
- Efficiënter openbaar vervoer
- Nieuwe jobs
- Verbeterde bereikbaarheid en concurrentiepositie van de luchthaven(regio)

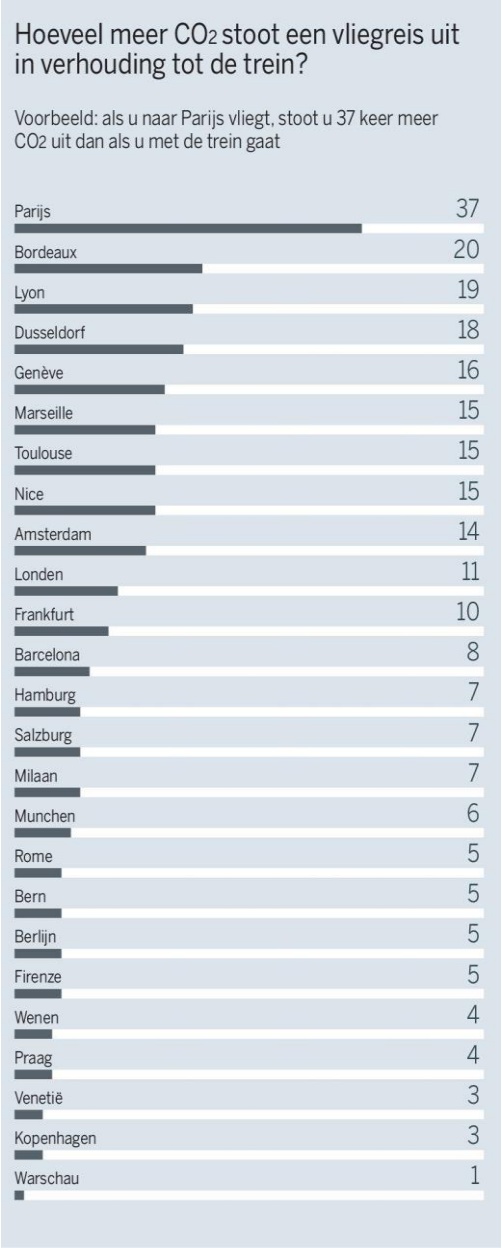

12. Bevorder samenwerking en connectiviteit tussen onze luchthavens

- België is een klein land, voornaamste luchthavens (Zaventem, Charleroi, Luik/Bierset) liggen op een boogscheut van elkaar (60-80 km)
- Optimalere rolverdeling/specialisatie van onze luchthavens moet inzetten op creëren van toegevoegde waarde en werkgelegenheid (vgl. Zeehavenpact) i.p.v. vergroten van volumes en groeien op alle fronten
- Vlottere nationale en internationale bereikbaarheid bevordert onze globale concurrentiepositie
- Betere verdeling van het luchtverkeer

BurgerForum
LuchthavenRegio

Kostenplaatje voor de luchtvaartsector?

- ‘Vroeg of laat betalen bedrijven de rekening voor hun vervuiling’

- ‘Mensen die zeggen dat duurzaamheid investeringen vergt en zo ten koste gaat van de winst, hebben gelijk. Maar alleen op korte termijn’

- ‘Op lange termijn haal je alleen maar zakelijk voordeel uit een duurzame aanpak’

Philippe Joubert, Earth on Board

Verantwoordelijkheid/actie matrix	Federaal	Gewestelijk	Europees
1. Vervuiling per vliegtuig	X	X (kan in vergunning)	X
2. Slimme heffingen	X		X
3. Stillere vliegtuigen	X	X (kan in vergunning)	X
4.Gelijke geluidsnormen	X (enkel als bevoegdheid opnieuw federaal)	X (samenwerkings-akkoord tussen Gewesten)	
5. Proefdraailoodsen		X	
6. Max. 74 bewegingen/piek	X	X (kan in vergunning)	
7. Max 250.000 bewegingen/jaar	X	X (kan in vergunning)	
8. Afschaffing nachtvluchten	X	X	
9. Verankering historisch preferentieel baangebruik	X		
10. Strategische luchtvaartvisie/wettelijk kader	X	X	
11. Globaal mobiliteitsplan	X	X	
12. Vlottere connectiviteit en specialisatie Belgische luchthavens	X	X (gewest-beleid)	

BurgerForum
LuchthavenRegio

Wat kunnen we verwachten van de politiek?

In welke mate bevatten **programma's** van de partijen voor de **verkiezingen** van mei 2019 **concrete voorstellen** voor:

- Een strategische visie, een lange termijn beleid, samenwerking en een wettelijk kader voor het **'verduurzamen' van onze luchtvaart/havens?**

- Het **bouwen van een breed draagvlak voor duurzame luchtvaart/haven(s)** dat NIMBY (not-in-my-backyard) belangen in de sector weet te overstijgen.

- **Concrete engagementen** omtrent emissies, geluidsoverlast, slimme heffingen, nachtvluchten, plafond bewegingen, …

BurgerForum LuchthavenRegio

Evaluatie standpunten politieke partijen

	VLD	GROEN	NVA	CD&V	SPa
1.Plafond vervuiling	++	++	+/-	-	+
2.Slimme heffingen	+/-	++	--	+/-	+
3.Stillere vliegtuigen	+/-	++	-	+/-	+/-
4. Invoering geluidsnormen	++	+	-	-	-
5. Proefdraaien in loodsen	-	++	+/-	++	-
6. Geen zwaardere piek	--	++	-	-	+/-
7. Plafond aantal bewegingen	--	++	--	+	+/-
8. Uitdoofscenario nachtvluchten	-	++	--	-	-
9. Verankering historisch preferentieel baangebruik	++	++	++	++	-
10.Strategische luchtvaartvisie	++	++	++	++	+/-
11.Globaal mobiliteitsplan	++	++	++	++	++
12.Samenwerking en connectiviteit luchthavens	-	++	+/-	++	+/-

Akkoord: + + Niet akkoord: - - Gelijkwaardig/beter alternatief: + Middelmatig alternatief: +/- Zwak alternatief: -

BurgerForum
LuchthavenRegio

Waar meeste partijen het met ons eens zijn

1. Plafond vervuiling

2. Slimme heffingen

[9. Verankering historisch preferentieel baangebruik]

10. Strategische luchtvaartvisie

11. Globaal mobiliteitsplan

BurgerForum LuchthavenRegio

Waar(om) partijstandpunten verschillen?

Laat technische vooruitgang en de markt hun werk doen (VLD, NVA)	⟷	Maatregelen kunnen technische vooruitgang en de markt duurzaam stimuleren en bijsturen (Groen, sp.a, CD&V)
Meer milieu mag niet ten koste gaan van tewerkstelling en onze concurrentiepositie (VLD, NVA)	⟷	Luchtvaartgroei moet duurzamer: milieu en sociale kosten bepalen mee tewerkstelling en onze concurrentie-positie (Groen, sp.a, CD&V)
Luchtvaart moet verder kunnen groeien in functie van de marktvraag, concurrentie en technologische vooruitgang (VLD, NVA)	⟷	Vliegen is geen openbaar vervoer (Groen)
Op termijn steun voor luchtvaartheffing op Europees niveau (Groen, VLD, NVA, sp.a, CD&V)	⟷	Ondertussen luchtvaartheffing op Belgisch niveau (Groen); liever strengere milieunormen dan belastingen (NVA)

BurgerForum
LuchthavenRegio